

ja toreilla käytävään tyylien taisteluun verrattuna.

Teoksessa on pyritty tavoittamaan tyylejä nuorisokulttuurien oleellisina piirteinä. Nuorten musiikkimakua, mielteitä vanhemmistaan ja koulusta kartoittaneet kysymykset sekä toteamukset ryhmäsamastumisestaan ("USA rules OK. USA, number one and don't you forget it" tai "Punk rules OK, no koska minä olen punkkari") ovat kuitenkin juuri tyyliä pikemmin kuin kulttuuria ilmentäviä asioita. Toki myös tyylejä pitää kartoittaa ja esitellä, mutta silloin myös tutkimuksen tavoitteena pitää olla juuri se.

Heiskanen ja Mitchell tarjoavat teoksensa lukutavaksi näkemistä: "Kun tarina on kerrottu, voimme nyt palata sen lopusta alkua kohden itse juonesta tai teemoista sanottavammin välittämättä. Tällöin voimme nähdä tarinan henkilöt, instituutiot ja tapahtumat uudella tavalla niissä maisemissa, joita juonen läpivienti vaati tuekseen. Paras tapa palata tarinaa taaksepäin on tulkita kukin kirjoitettu luku peiliksi, johon on piirretty maisema; ja nämä peilit järjestelmäksi, jossa maisemat heijastuvat toinen toistensa sisään" (s. 388).

Heiskasen ja Mitchellin luomat peilit paljastavat nuorison elämästä asioita, joita nuorisotyötä ja nuorisopolitiikkaa tukeva selvitysluonteinen tutkimustoiminta ei ole useinkaan tavoittanut. He luettelevat myös aukkoja, joihin perinteisemmästä tutkimusotteesta lähteneet tutkimukset eivät ole yltäneet: nuoriso on käsitetty yhtenäisenä ryhmänä, jonka sisältä ei ole kartoitettu sosiaalisia ja luokkaeroja; historiallinen ote on ollut tutkimuksissa heikko, eikä eri sukupolvien välisiä eroja ole kyetty tematisoimaan; välittömän elinympäristön vaikutukset nuorten elämään ovat jääneet tarkastelun ulkopuolelle. Ulkomaisien tutkijoiden esittämän kritiikin siittä, että sukupuoli jää nuorisotutkimuksissa usein vain yhdeksi taustamuuttujaksi muiden muuttujien joukkoon, tekijät kirjaavat, mutta eivät kuljeta sukupuolta omassa tutkimuksessaan temaattisesti kantavana. Tyttöjen sosiaalistuminen ja sukupuolten väliset suhteet eivät saa huomiota osakseen, kuten Jaana Vuori on omassa arvostelussaan todennut.

Kokonaisuutena Lättähätauista punkka-

reihin on aimo askel kohti nuorison maailman todellisia asioita. Siinä tutkitaan sitä, mitä nuoret lukevat eikä esimerkiksi sitä, mitä heidän haluttaisiin lukevan ja pohdittaisi keinoja nuorten kulutustottumusten parantamiseksi. Kritiikkiä voi arvella tulevan kahdesta suunnasta: tutkijoita kiusaa käytettyjen käsitteiden visionäärisyys ja mahdollisia nuoria lukijoita sen kuvallisten ja kuvavien osuukien pysähtyneisyys. Kirjan esikuvan myötä nuorison arkielämän ja sen kulttuurin ilmiöt hyväksytään kuitenkin toivottavasti yleisesti nuorisotutkimuksen alueeseen kuuluviksi.

Airi Mäki-Kulmala

Oopiumi on oopiumia kansalle

CHRISTIE, Nils & BRUUN, Kettil. Hyvä vihollinen. Huumausainepolitiikka Pohjolassa. Espoo, Weilin + Göös, 1986. 263 s.

Christien ja Bruunin Hyvä vihollinen on kirja päihdepolitiikasta, mutta niin rikas, että siitä riittää ajatuksia myös joukkotiedotuksen tutkimukselle ja kritiikille.

Christie ja Bruun tiivistävät näkemyksensä Pohjolan "suuresta huumesodasta" seuraavasti: "Nykyistä huumeolitiikkaa harjoitetaan tavalla, joka on jyrkässä ristiriidassa sen tietomäärän kanssa, joka meillä on päihteistä ja päihteiden käyttäjistä. Se vahingoittaa ryhmiä, jotka tuskin sietävät enempiä vaurioita, ja se vahvistaa valtakoneiston sellaisia pyrkimyksiä, joita sen ei tulisi vahvistaa. Mutta kaikista pahinta: se estää meitä keskittymästä todellisiin ja syvästi vakaviin ongelmiin, joiden edessä me ja korkealle teollistunut yhteiskuntamme olemme". (s. 244)

Seuraavassa kolme suurta ongelmaa, joissa Christien ja Bruunin kritiikki joko kohdistuu suoranaisesti joukkotiedotukseen tai jossa joukkotiedotusta voi pitää osavastuullisena.

1. Väärä vihollinen. Kirjoittajat

kysyvät, miksi emme käy aktiivista, aggressiivista sotaa työttömyyttä vastaan ja pelasta siten suurta määrää nuoria joutumasta ratkaisevan vaarallisiin tilanteisiin. Miksi tehdään jatkuvasti helpommaksi saada alkoholia, joka tappaa ja vaurioittaa varmasti useampia kuin huumeet? Selitys piilee vihollisen voimassa. Vaatimukset työttömyyden poistamiseksi kohdistuisivat valtioon, työnantajiin ja ammattiyhdistyksiin. Alkoholin saatavuuden rajoittaminen olisi epämiellyttävää useimmille meistä. Christie ja Bruun kirjoittavat: "Sopiva yhteiskunnallinen ongelma on se, jossa kukaan ei puolusta uhreja, jossa hyökkääjät saavat taistelusta kunniaa, jossa heikot ryhmät kantavat suuren osan sodan kustannuksista ja jossa enemmistön elämäntapaa ei häiritä. Vastustajana todella ihanteellinen on yhteiskunnallinen ongelma, joka voidaan käsittää selitykseksi muille ei-toivotuille asioille, nuoriso-ongelmille, köyhyydelle ja rikollisuudelle" (s. 12).

Kuvauksesta löytää helposti myös monet joukkotiedotusvälineemme. Huumeisiin liittyvä rikollisuuden romantiikka, idän mystiikka, salakuljetuksen ja poliisiylläköitten toiminnallisuus tai riipaisevat ihmiskohtalot ovat toki journalisteille mieluisampaa purtavaa kuin vaikkapa työttömyyden hitaasti ihmisiä ja yhteiskuntaa murentava piina.

2. **Väärät tiedot.** Christien ja Bruunin mukaan monet huumeisiin liittyvät uskomukset ovat virheellisiä. Edes huumeista pahamaineisin, heroiini, ei välttämättä orjuuta käyttäjänsä. Monet käyttävät ainetta vuosia ja lopettavat vaikeuksitta - vieroitusoireetkaan eivät monilla ole "pahempia kuin tavallisten kansantautien jälkiseuraukset". Tämä ei tarkoita sitä, etteikö heroiini olisi vaarallista, vaan sitä, että murretaan itseään toteuttavat ennusteet: vihollisista, joiden uskotaan olevan voittamattomia, tulee voittamattomia.

Tiedotusvälineissä esiintyy aika ajoin arvioita niistä summista, joita huumeiden käyttäjät joutuvat varastamaan rahoittaakseen paheensa. Arviot ovat mielikuvituksellisia, vaikkapa Ruotsissa muutamista miljardeista aina kymmeneen miljardiin kruunuihin saakka. Tosiasiassa oikeat luvut liikkuvat paremminkin kymmenissä miljoonissa

kuin miljardeissa - niin suurien summien edestä ei yksinkertaisesti varasteta. Virhe perustuu siihen harhaan, että käyttäjät tarvitsivat suuren annoksen joka päivä. Tosiasiassa he pitävät taukoja milloin mistäkin syystä.

Yleisten uskomusten mukaan kaikki huumeet ovat yhtä vaarallisia ja jokainen käyttäjä on vaarassa luisua orjaksi. Totuus on tässäkin toinen: narkomaaneiksi tulevat samat ihmiset, jotka tulevat pikkurikollisiksi ja alkoholisteiksi. Huumeilla on suuria eroja. Kuva organisoidusta välitysketjusta, jonka huipulla istuu huume kuningas hoveineen, on pötyä. Lehdistön esiin nostamat huume kuninkaat ovat yleensä tavallisia väärinkäyttäjiä, pikkurikollisia, "oikeuskoneiston alkuasukkaita", jotka eivät "normaalitapauksessa selviäisi jäätelökioskin ylläpitämisestä liikkeen menemättä nurin".

3. **Väärät keinot.** Huumeiden juuriminen edellyttää pureutumista perustaviin syihin. Jos sellaisia toimia ehdottaa, tulee julkisuudessa leimatuksi utopistiksi. Christie ja Bruun kirjoittavat: "Byrokrattien utopiat ovat realistisia siinä mielessä, että ne voivat saada poliittista kannatusta, mutta epärealistisia siinä mielessä, ettei niillä ole mitään vaikutusta, jos ne toteutettaisiin ... vallanpitäjillä on taipumus varata käsite utopisti halventavaksi nimitykseksi sille, joka esittää niin laajakantoisen ehdotuksen, että sillä olisi läpi vietäessä vaikutusta, mutta joka tuomitaan epärealistiseksi ajatellen sen mahdollisuutta saada poliittista tukea". (s. 208-209)

Kuulostaako tutulta myös pääkirjoitusten suhteen?

Jokainen journalisti/tiedotustutkija lisätköön Christien ja Bruunin teoksen marginaaleihin niin monta "kärjistetty!" ja "ylilyönti!" huomautusta kuin tuntuu tarpeelliselta. Kukin muistakoon kuitenkin, että kyseessä on Pohjolan arvostetuimpiin kuuluvien tutkijoiden työ, toisen testamentti ajallemme.

Heikki Luostarinen